

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vikta
0125 OSLO

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:
201602484

Vår referanse:
18/04396-2

Dato:
28.09.2018

HØRINGSSVAR - NASJONALE ROLLEDEFINISJONER MED KOMPETANSEKRAV INNEN ETTERFORSKNING

Politihøgskolen viser til e-post fra Politidirektoratet av 4. september 2018 hvor det ble oversendt brev med ønske om innspill til nasjonale rolledefinisjoner med kompetansekrav innen etterforskningsfeltet.

Dokumentet vil være et viktig dokumentet for Politihøgskolen av flere grunner, men særlig fordi det vil kunne bidra til en bedre planlegging og dimensjonering av ulike utdanninger innenfor skolens etter- og videreutdanning. Under følger våre innspill til høringen.

1. Påtalejuriststillingene

Politihøgskolen vil innledningsvis bemerke at rolledefinisjonene med kompetansekrav for påtalejuristrollene fremstår gjennomgående som svært gode og gjennomarbeidet. Det er positivt at det fremmes nasjonale rollebeskrivelser for å sikre likt innhold og lik kompetanse i like roller på tvers av distrikter. Videre er tydelige kompetanse- og kvalifikasjonskrav vesentlig for å øke status og attraktivitet for etterforskningsrollene.

I dokumentet som er sendt på høring fremkommer det: «Det er avgjørende at beskrivelsene og kompetansekravene knyttet til de ulike rollene er adekvate og oppnåelige». I pkt. 1.6 i vårt høringssvar gis det derfor noen kommentarer til hva som er oppnåelig innenfor nåværende utdanningsressurser. Først følger våre kommentarer til de ulike påtalerollene:

1.1. Påtaleansvarlig jurist - pkt. 3.1

Ansvar/myndighet:

Dokumentet har en god beskrivelse av rollen som påtaleansvarlig jurist. Både ansvar og myndighet fremstår som riktig definert, men vi ønsker å gi en kort kommentar til to av formuleringene i de to siste kulepunktene: Etterforskningen skal gjennomføres «med nødvendig kvalitet» og «fornærmede, etterlatte eller andre involverte i saken blir ivaretatt på en adekvat måte».

Det er uvisst hvorfor man har valgt å benytte begrepet «nødvendig kvalitet». Riksadvokaten stiller ufravikelig krav til «høy kvalitet». Dersom en kvantifiserer begrepene «høy kvalitet» og «nødvendig kvalitet» vil høy være noe mer enn nødvendig. Når det gjelder vanlig språklig

tolkning av ordet «adekvat», kan det blant annet forstås som «godt nok» jf. Store norske leksikon. Godt nok-begrepet er adoptert og brukes som en kvalitetsindikator i politi- og påtalekulturen på hva som er tilstrekkelig. Det er ikke forenlig med kravet til høy kvalitet og nyere politiforskning. Se mer i pkt. 1.7 om dette.

Oppgaver og kompetanseprofil:

Dokumentet har en god beskrivelse av hovedoppgavene til påtaleansvarlig jurist. Vi vil imidlertid påpeke at det ikke foreligger en optimal sammenheng mellom «oppgaver» og «kompetanseprofil» når det gjelder veiledning og tilrettelagte avhør.

Veiledning av politifaglig etterforskningsleder m.fl. er en viktig oppgave. Politihøgskolen har studier i Veiledningspedagogikk. Første modul i dette studiet er «Veiledningspedagogikk 1» og er på 5 studiepoeng. I utviklingen av en lærende organisasjon er bruk av vitenskapelige veiledningsmetoder viktig.

Under oppgaveporteføljen fremkommer også at påtaleansvarlig jurist skal være avhørsleder ved tilrettelagte avhør. Avhør er en av politiets viktigste etterforskningsmetoder. Tilrettelagte avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner reiser særskilte utfordringer for politiet. Det er derfor opprettet et studie for formålet: «Påtalejurister i ledelse av tilrettelagte avhør». Formålet med utdanningen er å bidra til at politiets påtalejurister har særskilt kompetanse til å lede tilrettelagte avhør med høy kvalitet og i samsvar med regelverket. Studiet er på 15 studiepoeng og gjennomføres over 10 måneder.

For å oppnå bedre samsvar mellom oppgaver og kompetanseprofil i beskrivelsen av påtaleansvarlig jurist, foreslås det derfor at kompetanseprofilen kompletteres med:

- Veiledningspedagogikk 1
- Påtalejurister i ledelse av tilrettelagte avhør

Når det gjelder konsekvenser av rollebeskrivelsen og kompetansekrav, kommenteres dette samlet for alle aktuelle kategorier.

1.2. Påtaleansvarlig jurist, FSI – pkt. 3.2

Dokumentet har en god beskrivelse av hovedoppgavene til påtaleansvarlig jurist, FSI, og kompetansenivået er satt på rett nivå. Idet denne rollen også innbefatter en støtte- og veiledningsfunksjon, foreslås det også her at kompetanse i veiledningspedagogikk blir ført opp som en del av kompetanseprofilen. For å oppnå bedre samsvar mellom oppgaver og kompetanseprofil bør rollen altså kompletteres med:

- Veiledningspedagogikk 1

1.3. Påtaleansvarlig jurist uten delegert påtalekompetanse – pkt. 3.3

Dokumentet har en god beskrivelse av hovedoppgavene til påtaleansvarlig jurist uten delegert påtalekompetanse. Som en del av den nyansattes organisasjonssosialisering, bør det imidlertid vurderes om det skal gis et selvstendig ansvar for portefølje.

1.4. Spesialist påtale – pkt. 3.4

Under beskrivelsen av Spesialist påtale brukes begrepet «primæroppgaver», men det fremkommer ingen steder hva som ligger i dette begrepet. Oppgavebeskrivelsen fremstår også som litt for kort. Videre stiller vi spørsmål ved om spesialisten utelukkende skal ivareta etterforskning av sakene i tråd med gjeldende standarder og anerkjente etterforskningsmetoder.

Det ser også ut til å være noe disharmoni mellom oppgavebeskrivelsen for Spesialist påtale og kompetanseprofilen. Slik oppgavene er beskrevet, ser det ikke ut til å være noen formalkrav ut over det som kreves for påtaleansvarlig jurist, FSI, men det stilles krav til minst 2 års lengre erfaring. Politihøgskolen har en rekke videreutdanninger innenfor spesialemner i etterforskning som vil være svært relevante i en spesialistrolle. Eksempler på det er «Etterforskning og forebygging av organisert kriminalitet», «Etterforskning av grov vold og drap», «Etterforskning av seksualforbrytelser», «Etterforskning av miljøkriminalitet» «Økonomisk kriminalitet» og

«Nordic Computer Forensic investigation». En kompetanseprofil for en spesialist bør som et minimum ha Politihøgskolens spesiallemne innenfor disiplinen.

Rollebeskrivelsen Spesialist påtale kan også fremkalle forventninger om særskilt spesialistkompetanse tilsvarende spesialistutdanningene til de sammenlignbare profesjonene lege og psykolog. De har som kjent en relativt omfattende spesialisering.

1.5. Sivil straffesaksbehandler

Det er positivt at sivil straffesaksbehandlers oppgaveportefølje blir beskrevet. Det vil kunne bidra til at påtalejuristrollene kan rendyrkes innenfor primærfunksjonene.

1.6. Hvilke konsekvenser kan rollebeskrivelsen med kompetansekrav medføre?

Felles for kompetanseprofilene til påtaleansvarlig jurist, påtaleansvarlig jurist, FSI, og spesialist påtale er at det under formalkompetanse, i tillegg til master i rettsvitenskap eller juridisk embetseksamen, er oppført ytterligere to utdanninger. Det er:

- Videreutdanning for politiets påtalejurister
- Ønskelig med funksjonsrettet ledelse for etterforskningsledere eller tilsvarende

Utdanningene er svært relevante for oppgaveporteføljen, men kompetanseprofilen kan skape til dels urealistiske forventninger i organisasjonen ettersom Politihøgskolens kapasitet på dette området er liten. Begge de nevnte utdanningene er på 15 studiepoeng. Arbeidsmengden på hvert av studiene er stipulert til ca. 420 timer hvor om lag 105 timer gjennomføres på samlinger. Det er ca. 20 prosent deltagelse av påtalejurister på studiet «Funksjonsrettet ledelse for etterforskningsledere». Mellom 10 og 20 påtalejurister har gjennomført studiet siden 2013. Studiet «Videreutdanning for politiets påtalejurister» er gjennomført ved to anledninger med 2 x 24 studenter. 24 nye studenter er påmeldt studiet 2018 - 2019.

I Påtaleanalysen fremkommer det at det i 2015 var i overkant av 800 påtalejurister i politiet. Det antas at rolledefinisjonen påtaleansvarlig jurist omfatter den største andelen påtalejurister i politidistriktene. Dersom målet er at alle påtaleansvarlige jurister skal utdannes i «Videreutdanning for politiets påtalejurister» og «Funksjonsrettet ledelse for etterforskningsledere», vil det bety et betydelig ressursuttak. Bare samlingene vil utgjøre om lag 100 årsverk. En løsning for å øke gjennomstrømmingen av studenter kan være å øke bruken av nettbasert utdanning på Politihøgskolen. I tillegg kan man vurdere om utdanningene kan organiseres mer som «Videreutdanning i etterforskning/VEF» der utdanninger gjennomføres ute i politidistriktene og lokale ressurspersoner med pedagogisk kompetanse bistår Politihøgskolens fagansatte i gjennomføringen av utdanningene. Dette tiltaket har økt studentgjennomstrømmingen. Selv med utstrakt bruk av nettstudier og lokal gjennomføring vil det fortsatt være helt nødvendig at det avsettes tid til refleksjon, øvelser og oppgaver for at studentene skal kunne omsette kunnskap til kompetanse for å bidra til å løse samfunnsoppgavet.

1.7. Kvalitetsbegrepet

I de forskjellige rollebeskrivelsene for påtalejuristene fremkommer det en ulikhet i kvalitetsbegrepet. Spørsmålet er om kvaliteten i etterforskningen og påtalearbeidet skal være høy eller bare nødvendig, jf. også pkt. 1.1 om dette.

Etter gjennomgang av dokumentet fremkommer det at politimester, leder for felles enhet for påtale, leder av geografisk driftsenhet, spesialist påtale, sivil straffesaksbehandler, og spesialist etterforskning skal sikre «høy kvalitet» i etterforskningen.

Øvrige rollebeskrivelser som leder av påtaleseksjon, leder av påtaleavsnitt, leder av etterforskningsseksjon, leder av etterforskningsavsnitt, påtaleansvarlig jurist, taktisk etterforsker og etterforsker skal sikre «nødvendig kvalitet».

Det er uvisst hvorfor det sondres mellom Riksadvokatens ufravikelige krav til høy kvalitet, og nødvendig kvalitet. Det virker i tillegg som om begrepsbruken er bevisst og gjennomgående. Ut i fra vanlig språklig forståelse vil «høy» være noe mer enn «nødvendig». Det er også i en slik kontekst begrepene vanligvis blir tolket i politiet. Det synes uheldig å sementere en kultur

hvor det ikke stilles samme ufravikelige kvalitetskrav i alle ledd. Særlig sett hen til at etterforskningsløftet skal bidra til en kvalitetsforbedring.

2. Øvrige utøvende roller på etterforskningsfeltet

2.1. Politifaglig etterforskningsleder – pkt. 3.6

Under «Oppgaver» for Politifaglig etterforskningsleder beskrives samhandlingen mellom den politifaglige etterforskningslederen og påtaleansvarlige. Dette bør vurderes å skrives om, slik at det kommer tydeligere frem hva som omfattes av den rent politifaglige rollen, og hva som omfattes som samhandling. For eksempel kan det innsettes følgende avsnitt: «Samhandle med påtaleansvarlig om utarbeidelse av etterforskningsplan, valg av styringsverktøy, prioritering av etterforskningskritt, vurdering av sakkyndighet og annen bistand, osv.».

I siste kulepunkt under oppgavebeskrivelsen står det: «Sammen med påtaleansvarlig følge saken til den er avsluttet ved rettskraftig dom». Siden langt fra alle saker ender med domstolsbehandling, bør dette endres til «er endelig avgjort».

2.2. Kriminalteknisk etterforsker – pkt. 3.9

Under «Kort beskrivelse» av kriminalteknisk etterforsker gis det en beskrivelse av *enkelte* av elementene i den kriminaltekniske etterforskningen. Disse kan med fordel strykes. Alternativt bør det gis en mer omfattende og presis beskrivelse.

Under oppgavebeskrivelsen står det: «Foreta enkle innledende undersøkelser (...)». Denne beskrivelsen er mer sammenfallende med utdanningsnivået fra Bachelorutdanningen ved Politihøgskolen, altså generalistnivå. Kompetansebeskrivelsen bør her i større grad samsvare med beskrivelsen av den generelle kompetansen i studieplanene for studiet «Videreutdanning i generell kriminalteknisk etterforskning» (Modul 1 A): *Formålet med utdanningen er å bidra til at politiet har kompetanse til å utføre kriminalteknisk etterforskning med høy kvalitet, slik at hensynet til objektivitet og rettsikkerhet ivaretas.* En slik endring vil også få betydning for beskrivelsen av oppgaver.

2.3. Spesialist etterforskning, politi – pkt. 3.11

Beskrivelsen av kravet til formalkompetanse for stillingen fremstår for snever, siden «Fullført utdanning fra Politiskolen/Politihøgskolen» er satt opp som det eneste kravet. For å fylle rollen som spesialist bør det gjøres tydelig at det kreves en formell, relevant videreutdanning. Krav om «Relevant videreutdanning i etterforskning eller tilsvarende» bør derfor inntas i beskrivelsen.

Under beskrivelse av realkompetanse er andre kulepunkt mer en beskrivelse av en oppgave enn et krav til realkompetanse. Kulepunktet bør derfor flyttes til «Oppgaver».

2.4. Dataetterforsker - pkt. 3.12

Vi ønsker å påpeke at det ikke foreligger en optimal sammenheng mellom beskrivelsen av ansvar og arbeidsoppgaver og kravet til formalkompetanse i rollebeskrivelsen. Ut fra beskrivelsen av ansvar og arbeidsoppgaver skal en dataetterforsker både sørge for intern opplæring av fagkontakter, være faglig rådgiver, samt forestå avansert innsamling av elektronisk spormateriale. Dataetterforsker skal også gjennom oppgaveløsningen dokumentere nye metoder og kunnskap.

Formalkravet til en slik dataetterforsker er beskrevet som NCFI Modul 1. Dette må for øvrig endres, fordi strukturen for NCFI-utdanningene ble lagt om i desember 2017. I dokumentet bør det fremgå at formalkompetansekravet, som et minimum, er gjennomført NCFI Module 1 «Core Concepts in Digital Investigation and Forensics (CC)» på 15 studiepoeng (og ikke det tidligere NCFI Module 1 «Introduction» på 5 studiepoeng.

Imidlertid mener vi at Module 1 CC ikke gir tilstrekkelig kompetanse til å forestå intern opplæring for politidistriktets fagkontakter. Det samme gjelder gjennomføring av avansert innsamling av elektronisk spormateriale, fordi ingen av disse oppgavene er beskrevet som læringsmål for NCFI Module 1 CC. Til disse oppgavene kreves det etter vårt syn, som et minimum, gjennomført et av de nye NCFI Module 2A, 2B, 2C eller 2D, altså en modul (studium) på nivå 2.

Utdanning i å «dokumentere nye metoder og kunnskap» er et læringsmål i våre nivå 3-moduler, NCFI Module 3a-3i.

Av denne grunn bør altså punktene under "Ansvar/myndighet» og «Oppgaver" endres, slik at de samsvarer med læringsmålene i studieplanen for NCFI Module 1 CC. Alternativt at kravet til formalkompetanse endres til gjennomført NCFI Module 2 (2A, 2B, 2C eller 2D).

2.5 Åstedansvarlig – pkt. 3.13

Av Politihøgskolens studieplan for «Videreutdanning for kriminaltekniske koordinatører» fremgår det: «Den kriminaltekniske koordinatøren skal samordne arbeidet med undersøkelser av åsteder og øvrige kriminaltekniske spor som belyser hendelser i en etterforskning. Koordinatøren skal være bindeleddet mellom den kriminaltekniske etterforskningen og arbeidet i etterforskningen som en helhet. Dette krever god forståelse av koordinatorens funksjon og ansvarsområde».

Dersom denne beskrivelsen anses dekkende for funksjonen til «Åstedansvarlig», bør tittelen endres til «Kriminalteknisk koordinator». En konsekvens vil da være at kravet til formalkompetanse bør endres slik det samsvarer med utbyttebeskrivelsen i nevnte studieplan.

2.6 Sivil etterforsker – pkt. 3.14

Ifølge «Kort beskrivelse» i dokumentet skal en sivil etterforsker gjennomføre «taktisk eller teknisk etterforskning (...)». Med den funksjonen som beskrives her, bør en sivilt utdannet etterforsker (i Økokrim også benevnt som spesialetterforsker) ha et formalkrav om at man har gjennomført to studier: «Innføring i begrenset politimyndighet» - Modul 1 på 5 studiepoeng og «Etterforskning for ansatte uten polisier utdanning» - Modul 2 på 15 studiepoeng. Se <https://www.phs.no/studietilbud/etter--og-videreutdanning/utdanninger/sivile-utdanninger/utdanning-for-ansatte-i-politiet-med-begrenset-politimyndighet/>

3. Generelle tilbakemeldinger

Politihøgskolen mener det er meget positivt at det nå fremmes et dokument med nasjonale rolledefinisjoner på etterforskningsfeltet. Vi opplever imidlertid at deler av dokumentet språklig sett er vanskelig tilgjengelig. Eksempelvis er første avsnitt i pkt. 2.9. én hel sammenhengende setning. Denne setningen bør deles opp. I pkt. 3.6. brukes det en mer muntlig form, og uttrykk som «kople på» i kulepunkt tre i beskrivelsen av ansvar/myndighet kan for eksempel strykes, uten at setningens innhold endres.

I avsnittet Terminologi gis det en definisjon av begrepet «kompetanse» som bør vurderes på nytt. Beskrivelsen er ikke fullt ut i tråd med den som for øvrig finnes i offisielle dokumenter. Det vises her bl.a. til EUs rammeverk som definerer «generell kompetanse» til å «kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning».

Under beskrivelsen av formalkompetanse for flere av stillingene står det: «videreutdanning i etterforskning eller tilsvarende». Denne formuleringen støttes. Ved at «tilsvarende» er tatt med i beskrivelsen, tas det høyde for at utdanninger kan endres/utvikles. Det gir følgelig en fleksibilitet i å kunne vurdere nye eller andre utdanninger som relevante, uten at dokumentet må endres.

Dokumentet inneholder særskilte beskrivelser av rollene knyttet til kriminalteknikk pkt. 3.9 og datakriminalitet pkt. 3.12. Det gis ingen begrunnelse for hvorfor det bare er disse to fagområdene som er omtalt. Dersom denne strukturen skal bestå, bør også andre fagområder med krav til høy spesialkompetanse omtales særskilt med funksjonsbeskrivelser. Eksempelvis gjelder dette både skjulte metoder og tilrettelagte avhør.

Kompetansekravet om å «kunne bruke Indicia prosjektmodul», som brukes på flere av funksjonsbeskrivelsene, bør være plattformnøytralt. Dersom Indicia skal nevnes særskilt, kunne det også vært nevnt andre systemer som brukes i etterforskning, som f.eks. BL.

Med hilsen

Tor Tanke Holm
assisterende rektor

Elisabeth Hammer Sæten
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi: Maren Slotnes Lauritsen, POD

Saksbehandlere:

Øystein Skjønborg, høgskolelektor, EVU

Ivar Husby, seksjonsleder for Etterforskningsseksjonen, EVU